

Nr 966

Av herr **Bengtsson** i Varberg m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 27, med förslag till ändringar i rege- ringsformen, m. m.*

Den partiella författningsreform som föreslås i proposition nr 27 aktualiserar utöver de stora frågorna om kammarsystem, valsystem m. m. även ett stort antal konkreta spörsmål beträffande riksdagens arbetsformer. Det är inte bara så att övergången från två kamrar till en, med ett förhållandevis stort antal ledamöter, gör det nödvändigt att överväga riksdagsarbetets organisation i stort. Därtill kommer att det onekligen i viss mån föreligger ett uppdämt reformbehov inom riksdagen, oberoende av kammarsystemet. Under det långvariga arbetet på en stor författningsreform har smärre — men därför inte betydelselösa — frågor i huvudsak skjutits åt sidan i avvaktan på utredningsarbetets resultat. Det är önskvärt att riksdagen nu i samband med den ingripande förändring som skall övervägas även tar upp vissa av de konkreta problem som under de gångna åren aktualiserats i riksdagsarbetet.

Vi vill här ta upp ett praktiskt viktigt regelkomplex som visat sig vara förtjänt av uppmärksamhet. Det gäller reglerna om initiativrätten i riksdagen. Under senare tid har dessa vid flera tillfällen vållat svårigheter i tillämpningen. Förutsättningarna och formerna för återtagande av initiativ aktualiserades sålunda under höstsessionen förra året i samband med att regeringen återkallade sin proposition om hyresregleringens upphävande. Det visade sig då att åtskillig oklarhet råder om vad grundlagarna innebär i en sådan situation. Vilka är förutsättningarna för att en proposition skall få tas tillbaka? På vad sätt skall riksdagen ta ställning, med eller utan utskottsbehandling? I vad mån får följdmotioner väckas i anledning av en återkallelse och i så fall när? Det framstår som önskvärt att klarhet åstadkoms på dessa och andra punkter i sammanhanget. Frågan berör naturligtvis också andra former av initiativ än propositioner. Även förutsättningarna och formerna för tagande av initiativ har vållat praktiska problem. Särskilt gäller detta på riksdagens interna område, där utvecklingen förefaller ha gått förbi grundlagarna. Behandlingen av berättelserna från delegationerna till Europarådet och Nordiska rådet, av framställningar från riksdagens verk och förvaltningskontor, av interna utredningars betänkanden etc. har i olika sammanhang orsakat problem.

Även utskottens initiativrätt förefaller i viss mån oklar. Under höstsessionen förra året hände det t. ex. att bankoutskottet nödgades återta ett memorial, därför att initiativrätten bestreds. Det är önskvärt att reglerna i dessa hänseenden ses över och ges en avfattning som utesluter oklarhet och tillgodoser de föreliggande praktiska behoven.

Det är uppenbart att de frågor vi här aktualiserat får ökad betydelse i en ny riksdag. Det måste vara angeläget att skapa full klarhet om förutsättningarna och formerna för tagande och återtagande av initiativ. I ett utlåtande vid höstsessionen förra året uttalade också konstitutionsutskottet en uppfattning som överensstämmer med vad vi här anfört. Utskottet framhöll önskvärdheten av klarare regler och antydde att en översyn måhända skulle kunna ske i samband med den väntade partiella författningsreformen. Vi finner det angeläget att de möjligheter som kan finnas att åstadkomma en lösning tillvaratas.

Vi hemställer därför,

att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 27 verkställer en allmän översyn av reglerna för tagande och återtagande av initiativ i riksdagen i enlighet med det anförda.

Stockholm den 27 februari 1968

Ingemund Bengtsson (s)
i Varberg

Hilding Johansson (s)
i Trollhättan

Arvid Eskel (s)